

1

De illustere

De muren van het paviljoen bolden en klapperden in de aanwakkerende wind. Het voelde alsof ze in een grote trommel zaten, dacht Tiamak. Ondanks het luide geroezemoes in de overvolle tent klonk de heldere stem van een jonge minstreele boven alles en iedereen uit terwijl hij zong over ware heldenmoed:

*‘Zingt luid zijn koninklijke naam!
Seoman de Illustere!
Draagt uit zijn koninklijke faam!
Seoman de Illustere!’*

De koning oogde in plaats van illuster vooral vermoeid. Tiamak zag het aan de lijnen in Simons gezicht, aan de manier waarop hij zijn schouders optrok, alsof hij zich schrap zette voor een klap. Maar de klap was lang geleden al gevallen. Vandaag was de sombere gedenkdag daarvan.

Door de kou nog manker dan hij toch al was, baande de kleine Tiamak zich een weg door het gezelschap van hovelingen en andere hooggeplaatsten, stuk voor stuk langer dan hij. Ze hadden zich verzameld rond de koning, die op een van de twee hoge houten stoelen zat in het midden van de tent. De andere stoel was leeg. Onder een banier met de rode

en de witte draak waren de stoelen zelf bekleed met de koninklijke kleuren.

Als provisorische troonzaal op een veld in Hernystir voldeed het allemaal uitstekend, maar Tiamak wist dat de koning overal liever zou zijn dan hier, uitgerekend op een dag als vandaag.

*‘Met zijn heldenzwaard geheven
Voor niets en niemand ooit beducht
Wist Seoman moedig stand te houden
Waar lafaards kozen voor de vlucht.*

*Toen het hellebroed der Normen
Wreed onschuldig bloed vergoot
Toen reuzen op de poorten beukten
De macht’ge Gleniwent kleurde rood...’*

‘Ik begrijp er niets van,’ zei de koning met stemverheffing tegen een hoveling. ‘Mijn beste man, in alle eerlijkheid moet ik u bekennen dat ik amper een woord heb verstaan van wat u zei. Dat krijg je met al dat geschreeuw en misbaar. Wat is er met de bruggen? Hoezo, ze moeten nog heien?’

‘Ríjen, sire. Ik had het over de ríjen die aan weerskanten op de bruggen zouden moeten staan.’

De koning trok een lelijk gezicht. ‘Dat weet ik, heer Murtach. Ik maakte maar een grapje. Dat neemt niet weg dat ik er niets van begrijp.’

De vastberaden glimlach van de hoveling haperde. ‘Het is traditie dat het volk zich op bruggen en langs wegen aan weerskanten opstelt. Maar koning Hugh is bang dat de bruggen misschien niet bestand zijn tegen het gewicht van zo’n grote menigte.’

‘En dus moeten wij onze wagens buiten de stad laten en te voet komen?’

Heer Murtach kromp ineen. ‘Dat is wat koning Hugh heeft gevraagd, majesteit.’

*‘Toen de legers van de Stormheer
De Swertclif dreigden te onteren
Wie stond toen op de Hayholt pal
En dwong de vijand om te keren?’*

*Zingt luid zijn koninklijke naam!
Seoman de Illustere!
Draagt uit zijn koninklijke faam!
Seoman de Illustere!’*

Koning Simon hield zijn hoofd schuin. Maar niet naar de kant waar hij op indringende toon werd toegesproken door een boodschapper die zich eindelijk een weg had weten te banen naar de geïmproviseerde troon. Iets had Simon afgeleid. Tiamak zag dat er een zwaar beroep werd gedaan op de zelfbeheersing van de koning. De vergelijking drong zich op met een platbodem die water begon te maken. Als er niet snel werd ingegrepen, zou het schip zinken.

*‘Hij doodde de draak, vurig en koud
De winter werd door hem verbannen
Hij temde de Sithi, trots en oud
En bevrijdde de wereld van tirannen...’*

Murtach praatte nog altijd in het ene koninklijke oor, de boodschapper aan het andere oor was net voor de derde keer van wal gestoken, toen Simon plotseling overeind schoot. De hovelingen deinsden gehaast achteruit, als jachthonden die de beer in het nauw hadden gedreven en het verder aan de jagers overlieten. Dankzij zijn grijsdoorschoten rode baard, met daarin een brede witte streep waar er ooit drakenbloed op was gespetterd, had Simon in zijn woede wel iets van een Aedonitische profeet uit vroeger tijden.

‘Stilte!’ riep Simon. ‘Het is al erg genoeg dat ik mezelf amper kan verstaan en dat iedereen hier iets van me wil... maar ik pas ervoor om ook nog te moeten luisteren naar leugens en sterke verhalen!’ Hij wees met een beschuldigende vinger naar het voorwerp van zijn ergernis. ‘Ben ik duidelijk?’

De jonge minstreel op wie de koninklijke vinger was gericht, keek Simon aan met de grote ronde ogen van een nachtelijke grazer die werd opgeschrikt door het licht van een toorts. Hij slikte, en het duurde even voordat hij zijn stem weer onder controle had. ‘Verschoning, majesteit,’ wist hij toen gesmoord uit te brengen.

‘Dat idiote, belachelijke lied! “Hij doodde de draak, vurig en koud”. Dat is een regelrechte leugen!’ De koning liep met grote stappen naar de donkerharige zanger toe tot hij hoog boven hem uittorende. De tengere bard leek ineen te krimpen, als een sneeuwvlok die wegsmolt in een warme hand. ‘Bij de Heilige Boom, ik heb die draak niet gedood! Ik heb hem hoogstens verwond. En bepaald niet dodelijk. Ik was doodsbang. En de Sithi... die heb ik ook niet getemd, zo waar als Usires mijn getuige is!’

De minstreel keek naar hem op, zijn lippen bewogen maar hij kon geen woord uitbrengen.

‘En de rest van dat vervloekte lied is zo mogelijk nog krankzinniger! “De winter verbannen”? Je zou net zo goed kunnen zeggen dat ik de zon elke dag opnieuw laat opgaan.’

‘M-maar... het is maar een lied, majesteit,’ stamelde de minstreel ten slotte. ‘Een bekend en geliefd lied. Iedereen zingt het...’

‘Het mocht wat!’ Maar Simon tierde niet langer. Zijn boosheid was als voorbijtrekkend onweer. De donder had gebulderd, nu restte alleen nog wat koude regen. ‘Dan ga je het maar ergens anders zingen. Nee, ik weet het nog beter gemaakt. Tegen de tijd dat we terug zijn in de Hayholt, vraag je aan de oude Sangfugol wat er destijds werkelijk is gebeurd. Dan kan hij je vertellen hoe het er echt aan toeging toen de duisternis van de Stormkoning over ons neerdaalde en we allemaal in onze broekpisten van angst.’

Verwarring en koppigheid tekenden zich af op het gezicht van de jonge zanger. ‘Maar Sangfugol heeft dat lied gemáákt, majesteit. En ík heb het weer van hem geleerd.’

Simon bromde iets. ‘Hm. Blijkbaar zijn alle barden leugenaars. Vooruit, knaap. Wegwezen.’

De minstreel bood een verloren aanblik terwijl hij naar de uitgang van de grote tent liep. Toen hij langs Tiamak kwam, pakte die hem bij zijn mouw. ‘Wacht buiten even.’

In zijn ontredde had de jonge zanger hem niet goed verstaan. ‘Wat zegt u?’

‘Wacht buiten even. Ik kom zo naar je toe.’

De minstreel keek de kleine Wrannaman enigszins verbaasd aan, maar iedereen aan het hof kende Tiamak, iedereen wist hoe dicht hij bij de koning en de koningin stond. De harpspeler knipperde dan ook verbouwereerd met zijn ogen. ‘Zoals u wilt, heer.’

Ondertussen joeg Simon de rest van het gezelschap ook de tent uit. ‘Het is welletjes. Laat me met rust, allemaal. Ik kan niet alles, en ik kan al helemaal niet alles tegelijk. Dus laat me voorlopig met rust!’

Tiamak wachtte tot de tent was leeggestroomd, en vervolgens tot de koning zijn driftige heen-en-weergeloop staakte en zich weer op zijn stoel liet vallen. Toen hij opkeek naar zijn raadsman, verried zijn gezicht dat zijn woede had plaatsgemaakt voor een somber gevoel van onvermogen. ‘Kijk niet zo, Tiamak.’

De koning verloor zelden zijn zelfbeheersing tegenover zijn ondergeschikten, en hij was dan ook erg geliefd. Thuis, in Erkyndland, werd hij door velen ‘de Burger Koning’ genoemd, of ‘Koning Koksjongen’ vanwege het feit dat hij zijn jeugd als manusje-van-alles in de keukens van de Hayholt had gesleten. Meestal beseftte Simon maar al te goed hoe het voelde om te worden genegeerd, of om als zondebok te worden aangewezen door degenen die de macht hadden. Maar soms, vooral wanneer hij zoals vandaag worstelde met een groot verdriet, kon hij onredelijk uit zijn slof schieten.

Tiamak wist als geen ander dat zo’n driftbui nooit lang duurde en al snel werd gevolgd door berouw. ‘Ik kijk heel gewoon, majesteit.’

‘Hou me maar niet voor de gek. Ik zie het toch zelf? Je kijkt me aan met die meewarige blik die je opzet wanneer je vindt dat een van je vorsten zich wel erg onnozel gedraagt. En doorgaans ben ik die vorst.’

‘U hebt behoefte aan rust, majesteit.’ Het was een voorrecht om als oude vrienden onder elkaar te kunnen praten; iets wat Tiamak nooit zou doen wanneer er anderen bij waren. ‘U bent vermoeid en prikkelbaar.’

De koning deed zijn mond open, toen schudde hij zijn hoofd. ‘Dit is een sombere dag,’ zei hij ten slotte. ‘Een erg sombere dag. Waar is Miriamele?’

‘De koningin wilde niemand ontvangen. Ze is uit wandelen.’

‘O, daar ben ik blij om. Ik hoop dat ze haar met rust laten.’

‘Maakt u zich geen zorgen. Ze heeft haar hofdames bij zich. De koningin is op een dag als vandaag meer gesteld op gezelschap dan u.’

‘Op een dag als vandaag zou ik op een bergtop in de Trol-lenfells willen zitten, bij Binabik en zijn volk, met niets anders om me heen dan wind en sneeuw.’

‘Wind hebben we hier op deze grasvlakte genoeg,’ zei Tiamak. ‘Maar gelukkig amper sneeuw. En dat terwijl de winter bijna twee weken duurt.’

‘Ik weet welke dag het is. En welke maand,’ zei Simon. ‘Daar hoeft u me niet aan te herinneren.’

Tiamak schraapte zijn keel. ‘Nee, natuurlijk niet. Maar als u een goede raad van me wilt aannemen, dan doet u het even wat rustiger aan. Neem de tijd om weer in balans te komen met uzelf en met uw gevoel.’

‘Het kwam gewoon door... die onzin die ik steeds weer moet aanhoren. Over Simon, de held... Nou, zo’n held was ik niet toen mijn zoon...’

‘Zo moet u niet denken, majesteit.’

‘Hoe dan ook, ik had me niet mogen afreageren op die harp-speler.’ Simon schudde zijn hoofd. ‘Hij heeft me al menig plezierig uur bezorgd met zijn gezang. Het is niet zijn schuld dat leugens zo snel veranderen in geschiedenis. Misschien moet ik tegen hem zeggen dat ik onredelijk was en dat het me spijt.’

Tiamak verbeet een glimlach. Een koning die zijn verontschuldigen aanbod! Geen wonder dat niets zijn trouw aan dit koningspaar teniet zou kunnen doen. ‘Ik moet bekennen, zo ken ik u inderdaad niet, majesteit.’

‘Nee, dus wees zo goed en ga hem halen.’

‘Als ik me niet vergis, staat hij hierbuiten, voor de tent, majesteit.’

‘En bij de heilige Tunath en Rhiap, er is hier verder niemand, Tiamak! Dus hou op met je ge-majesteit! Hij staat hierbuiten, zei je?’

‘Ik zal eens gaan kijken, Simon.’

De minstreel had beschutting gezocht tegen de felle Marriswinden en zat op zijn hurken in een vouw van de tentwand. Als een lam dat naar de slachtbank werd geleid, volgde hij Tiamak weer naar binnen.

‘Aha, daar ben je!’ begroette Simon hem. ‘Je heet Rinan, is het niet?’

De grote ogen van de minstreel werden nog groter. ‘Ja, majesteit.’

‘Ik had niet zo tegen je mogen uitvallen, Rinan. Maar vandaag... Nou ja, laten we het er maar op houden dat dit niet mijn beste dag is.’

Tiamak ging ervan uit dat de harpspeler, net als iedereen aan het hof, maar al te goed wist wat er vandaag werd herdacht. Maar dat hij zo verstandig was te blijven zwijgen terwijl de koning zocht naar woorden.

‘Wat ik wil zeggen, is dat het me spijt,’ vervolgde die ten slotte. ‘Kom morgen terug, dan ben ik in een betere bui. En laat Sangfugol, die oude schurk, je een paar ballades leren die de waarheid althans benaderen.’

‘Dat zal ik doen, sire.’

‘Mooi zo. Ga nu maar weer. Je hebt een goede stem. En vergeet nooit dat het maken van muziek een nobele taak is. Zelfs een gevaarlijke. Muziek kan het hart van een man doorboren op een manier zoals een speer dat nooit zal kunnen.’

Terwijl de jonge harpspeler zich de tent uit haastte, keek Simon op naar zijn oude vriend. ‘Nu moet ik zeker ook mijn verontschuldigen aan alle anderen aanbieden?’

‘Ik zou niet weten waarom,’ antwoordde Tiamak. ‘U hebt hun uw onverdeelde aandacht gegeven sinds het ochtendmaal. Dus het lijkt me verstandig als u nu wat eet en dan even rust neemt.’

‘Maar ik moet reageren op koning Hugh en zijn vervloekte “suggesties”, zoals hij ze noemt.’ Simon trok aan zijn baard. ‘Wat voert hij in zijn schild, Tiamak? Met al die onzinnige voorwaarden zou je bijna denken dat we niet welkom zijn in Hernysadharc. Vindt hij het te veel moeite om ons te moeten voeden en herbergen? Voor een hofreis is ons gezelschap betrekkelijk klein.’

‘Nee, dat kan ik me niet voorstellen. De Hernystiri hechten nu eenmaal aan hun rituelen. Dat is altijd al zo geweest.’ Maar heimelijk was Tiamak ook verre van gelukkig met de situatie. Het was één ding om te hechten aan rituelen en een gepaste gang van zaken. Maar om de Hoge Koning en de Hoge Koningin twee dagen op een vlakte voor de stad te laten wachten, vanwege ceremoniële kwesties die allang geregeld hadden moeten zijn, dat was iets heel anders. Tenslotte had de koning van Hernystir zijn troon te danken aan de Hoge Voogdij, die door Simon en Miriamele werd vertegenwoordigd. De reden dat Hernystir een koning had, was dat koning John, Miriameles grootvader, dat destijds had toegestaan. Maar Hugh was nog niet zo lang koning, peinsde Tiamak. Dus misschien kwam deze onbeleefdheid voort uit de onervarenheid van een nieuwe monarch. ‘Ik twijfel er niet aan of heer Murtach, graaf Eolair en ik hebben een en ander nu snel geregeld,’ zei hij hardop.

‘Ik hoop dat je gelijk hebt. Zeg maar dat we overall mee instemmen en dat ze ons die vervloekte uitnodiging morgenochtend moeten sturen. Het is een verdrietige kwestie die ons hierheen brengt, en vandaag is een verdrietige gedenkdag. In het licht daarvan lijkt het zo zinloos om te onderhandelen over zaken als het aantal banieren, de hoogte van de tronen, de route van de stoet...’ Hij maakte een geërgerd gebaar. ‘Als Hugh zo nodig indruk moet maken, als hij zich zo nodig als een klein kind moet gedragen... van mij mag hij. Daar staan Miri en ik boven.’

‘Misschien bewijst u de koning van Hernystir daarmee een slechte dienst,’ zei Tiamak welwillend, maar diep in zijn hart geloofde hij daar niets van.

‘Kunnen we erin zwemmen, papa?’

De zwarte rivier stroomde snel en geruisloos voorbij. ‘Ik denk het niet, zoon.’

‘Wat is er aan de andere kant?’ vroeg het kind.

‘Dat weet niemand.’

Het gesprek tussen vader en zoon was een combinatie van droombeelden en herinneringen uit de tijd dat Simon de kleine John Jozua had meegenomen naar Grenburn aan de rivier, om de overstroming te zien. In de nasleep van de nederlaag van de Stormkoning waren de winters warmer geworden, en in de jaren na de val van de Groene Engeltoren was het water in de rivieren van Erkyndland tijdens de dooi in de lente steeds hoger komen te staan, totdat het uiteindelijk over de oevers stroomde. Daardoor waren de velden aan weerskanten van de Gleniwent veranderd in een uitgestrekte watervlakte, met daarin eilanden van drijvend puin en wrakgoed van vernielde huizen en schuren. John Jozua was ten tijde van hun reis naar Grenburn een leergierig jongetje van bijna vijf geweest, boordevol vragen. Leergierig was hij altijd gebleven, ook toen hij ouder werd.

‘Niet naar de overkant gaan hoor, papa,’ zei het kind in de droom.

‘Nee, maak je geen zorgen.’ Simon bleef ernstig, maar in het echt had hij destijds geglimlacht om het ernstige gezichtje van zijn zoon. ‘De rivier is veel te breed, John Jozua. Je kunt niet zomaar naar de andere kant zwemmen. Zelfs grote mensen kunnen dat niet.’ Hij wees naar de overkant, waar de velden hoger lagen. Het was verder weg dan een pijl kon vliegen.

‘Als ik toch naar de overkant zwom, zou u dan achter me aan komen?’ vroeg het kind. ‘Of als ik in het water viel?’

‘Natuurlijk!’ Simon herinnerde zich de zekerheid waarmee hij het had gezegd. ‘Ik zou in het water springen en je eruit vissen.’

Maar op datzelfde moment werd hij afgeleid, door een droomgeluid waarvan hij wist dat hij het moest negeren. Het viel echter niet mee zich doof te houden voor het schelle hondengeblaf. Sinds de griezelige, witte meute van de Stormpiek hem op de hielen had gezeten, kreeg hij altijd koude rillingen wanneer hij honden hoorde huilen.

‘Papa?’ Het kind klonk verder weg dan even daarvoor, maar Simon stond met zijn rug naar de rivier en keek uit over de velden die donkerder kleurden doordat de zon achter de wolken verdween. Ergens in de verte bewoog iets, laag over de grond. Een eenzaam silhouet, geen jagende meute...

‘Papa?’

De stem van zijn zoon klonk ineens zo zwak! En de hand van de kleine prins lag niet langer in de zijne! Hoe had dat kunnen gebeuren? Ook al was het maar een droom, ook al wist Simon dat hij sliep en in bed lag, toch nam een gruwelijke doodsangst bezit van hem, die zijn bloed leek te doen bevriezen. Zijn zoon stond niet langer naast hem!

Verwilderd keek hij om zich heen. Eerst zag hij niets. In de verte werd het klaaglijke, raspende geluid van de jachthonden steeds luider. Toen zag hij het hoofdje dat deinde op de donkere wateren van de rivier, de kleine handen, geheven als om een vriend te groeten – een valse, leugenachtige vriend – en zijn hart huiverde, haperde. Hij zette het op een rennen. Maar hoe hard en hoelang hij ook rende, hij kwam niet dichterbij. Boven zijn hoofd werd het wolkendek dicht, de zon was zo goed als verdwenen. Hij meende een ijzelijke, ijle kreet te horen, gevolgd door gespetter, en probeerde uit alle macht de plek te bereiken waar hij het kind voor het laatst had gezien. Maar nog altijd lukte het hem niet om dichterbij te komen.

Toen schreeuwde hij, en hij sprong, alsof hij de onoverbrugbare afstand kon bedwingen, louter en alleen dankzij de kracht van zijn wanhoop... van zijn spijt.

‘Simon!’

Er werd een koele hand op zijn voorhoofd gelegd, niet zo zeer sussend als wel dwingend; als om hem gevangen te houden. Even was hij zo buiten zichzelf van doodsangst dat hij omhoogreikte, om de hand weg te slaan. Toen hoorde hij een verrast hijgen, en hij wist weer waar hij was.

‘M-miri?’

‘Je had een nare droom, Simon. Een nachtmerrie.’ Zodra ze voelde dat hij ontspande, nam ze haar hand van zijn voorhoofd.

Ze trok de arm terug die ze over zijn borst had gelegd en ging weer naast hem liggen in het omgewoelde bed. ‘Moet ik iemand roepen? Wil je wat drinken?’

Hij schudde zijn hoofd, maar beseftte dat ze dat in het donker niet kon zien. ‘Nee. Ik...’

‘Was het weer dezelfde droom als de vorige keer? Over de draak?’

‘Nee. Ik droomde over John Jozua toen hij nog een klein jongetje was. Dat is ook niet zo vreemd. Ik kan de laatste dagen aan bijna niets anders denken.’

Terwijl hij nog lang lag te staren in het donker, hoorde hij aan haar ademhaling dat zij ook niet meer in slaap kon komen. ‘Ik droomde dat hij van me wegraakte,’ zei hij ten slotte. ‘Steeds verder. Ik probeerde hem te pakken, maar het lukte niet. Ik kon niet meer bij hem komen.’

Ze zei niets, maar legde een hand langs zijn wang.

‘Het is al zeven jaar geleden, Miri. Zeven jaar sinds die vervloekte koorts hem van ons wegnam. En het verdriet wordt niet minder. Het houdt nooit op.’

Ze bewoog. ‘Dacht je dat het voor mij anders is? Er gaat geen moment voorbij of ik mis hem!’

Ze klonk alsof ze boos was, ook al begreep hij niet helemaal waarom. Hoe konden de priesters zeggen dat de dood kwam als een vriend? De dood was als een verwoestend leger, dat nam wat het wilde en vrede onmogelijk maakte, zelfs jaren nadat het zich had teruggetrokken. ‘Dat weet ik, liefste. Dat weet ik.’

‘De rest van ons leven blijft de negende Marris een dag van rouw,’ zei ze na een tijdje. ‘Terwijl het ooit, toen hij werd geboren, zo’n gelukkige dag was.’

‘En dat zou het nog steeds moeten zijn, liefste. God roept iedereen bij Zich, maar onze zoon heeft ons voor zijn dood een troonopvolger gegeven. En dat is niet het enige. Hij heeft ons zoveel gegeven.’

‘Een troonopvolger.’ Het klonk scherp, afstandelijk. ‘Het enige wat ik wil is mijn zoon. Mijn John Jozua. In plaats daarvan zitten we de rest van ons leven met háár opgescheept.’

‘Je hebt zelf gezegd dat je de weduwe graag op de koop toe neemt dankzij onze kleindochter. Om nog maar te zwijgen van onze kleinzoon en troonopvolger.’

‘Dat was voordat Morgan een jongeman werd.’

‘Ha!’ Simon moest er niet echt om lachen, maar dat was beter dan vloeken. ‘Ik zou hem nog bepaald geen man willen noemen.’

‘Hij is zeventien.’ Miriamele klonk opnieuw bozig. ‘Niet veel jonger dan jij toen we trouwden. En man genoeg om zich te buiten te gaan aan de vrouwen. Man genoeg om zijn dagen te vullen met drinken en dobbelen en waar hij verder nog plezier aan beleeft. Allemaal dingen die jij op zijn leeftijd niet deed!’

‘Ik waste borden, ik schildte aardappelen en uien, en ik veegde de vloer van het kasteel. Maar niet omdat ik daarvoor had gekozen. En daarna vocht ik voor Jozua. Ook iets waarvoor ik niet echt had gekozen.’

‘Hoe dan ook, ik weet niet wat er van Morgan moet worden, met die klaplopers en nietsnutten waarmee hij zich omringt.’

‘Dat is de dwaasheid van de jeugd, Miri. Hij groeit er wel overheen. Hij zal wel moeten.’ Maar heimelijk was Simon daar niet zo zeker van. Hun kleinzoon leek soms net zo ver weg, net zo onbereikbaar als de zoon die door de zwarte rivier van de dood was meegesleurd.

Het bleef opnieuw even stil. Toen klonk Miri’s stem weer in het donker. ‘En ik mis ons kleintje ook. Onze kleindochter.’ Ze legde haar arm over de buik van haar man, en toen ze tegen hem aan kroop, voelde hij hoe gespannen ze was. ‘Ik wou dat we haar niet thuis hadden gelaten. Denk je dat ze zoet is en naar Rhona luistert?’

‘Nee. Daar geloof ik niets van.’ Ondanks zichzelf schoot hij in de lach. ‘Je moet je niet zoveel zorgen maken, liefste. We hadden Lillia onmogelijk kunnen meenemen. In Rimmersgaarde is het nog winter, met kou en koorts in de lucht. Daarom hebben we alleen onze kleinzoon meegenomen. Hij kan met deze reis zijn voordeel doen.’

‘Waarom denk je dat? Een kind dat al zo jong zijn vader heeft verloren. Waarom zou het goed voor hem zijn om een dierbare oude man te zien sterven?’

‘Prins Morgan moet leren wat er van hem wordt verwacht. Hij moet beseffen dat tallozen hun hoop op hem hebben gevestigd.’ Simon voelde dat hij eindelijk weer slaperig begon te worden. ‘Net zoals ze hun hoop op jou en mij hebben gevestigd.’ Hij bedoelde het goed, om haar op te beuren, maar hij voelde dat ze opnieuw verkrampde. ‘Ik moet slapen. En jij ook. Toe, Miri, hou op met tobben. Kom bij me liggen. Zo, met je hoofd op mijn borst.’ Soms, vooral wanneer ze ongelukkig was, miste hij haar verschrikkelijk, zelfs wanneer hij haar in zijn armen hield.

Ze had amper haar hoofd op zijn borst gelegd of ze verstijfde weer. ‘Zijn graf!’ fluisterde ze. ‘We hebben geen...’

‘Jawel.’ Simon streek haar over het haar. ‘Pasevalles heeft me in zijn laatste brief beloofd dat hij bloemen op het graf zou leggen. En dat hij aartsbisschop Gervis eraan zou herinneren een *mansa* voor John Jozua op te dragen.’

‘O.’ Hij voelde dat ze ontspande. ‘Pasevalles is een goed mens. We mogen ons gelukkig prijzen met zo’n kanselier.’

‘Zeg dat wel. En nu moeten we gaan slapen. Het wordt morgen een drukke dag.’

‘Hoezo? Denk je dat Hugh ons dan eindelijk binnenlaat?’

‘Als hij verstandig is wel. Mijn geduld begint op te raken.’

‘Ik heb hem nooit gemogen. Van meet af aan niet.’

‘Er zijn maar weinig mensen die meteen bij je in de smaak vallen, liefste.’ Hij liet zijn hoofd opzij zakken, tegen het hare.

‘Dat is niet waar. Vroeger wel.’ Ze schoof nog iets dichters naar hem toe. De wind wakkerde weer aan en deed de touwen van de tent zingen. ‘Toen had ik meer liefde te geven, denk ik wel eens. Soms ben ik bang dat ik het allemaal heb opgebruikt.’

‘Maar voor mij en je kleinkinderen heb je toch nog wel wat over, hoop ik?’

Ze wachtte net iets te lang met antwoorden, vond Simon. ‘Natuurlijk,’ zei ze ten slotte. ‘Natuurlijk.’ Maar sinds de dood

van hun zoon had deze gedenkdag altijd een verwoestende uitwerking op haar gehad. Geen wonder dat ze verbitterd was.

Met het lied van de wind als achtergrondmuziek viel Simon uiteindelijk weer in slaap.